de Panorama

Rebellenclub

WEEKBLAD VOOR DE JEUGD

DERDE JAARGANG
No 25 — 20 JUNI 1952

Alleen voor abonné's van PANORAMA 5 ct.

EEN WARME ZOMERMIDDAG!

Het rare, witte MENSENHOL

Alle dieren in de bossen waren blij, dat vorst Winter was vertrokken en de bomen en struiken weer bladeren hadden.

Voor de eekhoorns zouden er nu weer dennenappels en beukenootjes komen en dat was wel erg nodig!

De voorraad raakte op!

Voor de konijnen waren er verse blaadjes van paardenbloemen en jonge sprietjes en ó zo veel heerlijks.

Voor álle dieren zorgde moeder natuur.....

Als de zon scheen, de vogels zongen, de insecten zoemden, de bloemen geurden en de bomen hun vreugde zacht ritselden, door de blaadjes tegen elkaar te klappen, zoals blijde mensen hun handen, dan.....

Ja, dan was er één doorlopend feest.

Onder een heuveltje woonde de familie Konijn.

Op een keer waren ze al vroeg hun hol ingegaan, omdat het zo'n warme dag geweest was.

De oudste zoon had juist een paar heel jonge boompjes ontdekt, dichtbij!

Konijnen gaan nooit *ver* van hun hol. Dat leren de konijnen-kindertjes al van hun ouders, want:

Mensen, honden, wolf en lossen,
Katten, marters, wezels, vossen,
Kraaien, uilen ook misschien,
Hebben het op hem voorzien.
Eksters ook niet te vergeten,
Alles, alles wil hem eten.....

Maar de volgende morgen, heel vroeg, zouden ze kunnen genieten van de heerlijkste berkenbast.

Ze lagen nog niet zo lang te slapen, toen vader wakker werd.

Er werd gelopen boven het hol.

Wilde zwijnen, dacht vader, en sliep verder.

Nauwelijks was de zon met schijnen begonnen, of een konijntje stak zijn lange oortjes boven de grond.

Het had honger en keek naar de jonge berken. Het schrok en kroop weer naar binnen, het hol in.

„Vader!" riep hij, „kom eens gauw kijken, iets raars, zo gek."

„Wat is er dan?" vroeg vader. „Een mens?"

„Nee, veel gekker. Het is héél groot en helemaal wit. Het zit aan de grond vastgebonden, o....."

Vader ging een gang van het hol in, die omhoog voerde. Voorzichtig keek hij.

Ja, raar was dat. Het witte ding stond bij de jonge berken en de grote beuk, waar de familie eekhoorn in woonde.

Vader Konijn keek omhoog en zag vader Eekhoorn ook al kijken.

Het witte ding leek toch niet zo gevaarlijk.

Heel voorzichtig hipte vader Konijn er heen.

Telkens wachtte hij even.

Achter hem kwamen de konijnenkindertjes, voorzichtig, telkens achter een gras- of heidepol schuilend.

Eindelijk was vader vlak bij het ding.

O, wat leek het nu groot! Hij luisterde en keek boos naar zijn zoon, die met een pootje op de grond aan het kloppen was.

Opeens sprong vader terug. Er klonk een raar geluid uit het witte ding. Dat geluid had vader wel eens gehoord, als mensen bomen doorzaagden.

„Mensen," zei hij.

„Ja," knikte vader Eekhoorn van boven.

De konijnen gingen nu maar eerst naar hun hol.

„Hoor," zei vader. „Dat is een mensenhol, die bouwen het boven de grond. Jullie moeten daar nooit komen." Toen zei vader het versje nog eens op.

„Niet alle mensen zijn slecht," zei moeder. „Maar hoe komen we er achter of dit goede mensen zijn?"

„Ik weet wat," zei vader opeens.

Hij ging op zijn achterpoten zitten, stak één oor omhoog en trok een rimpel tussen zijn ogen.

„Ik zal aan de mieren vragen of ze luisteren. Dat kunnen ze gemakkelijk, door onder het witte ding te kruipen!"

Dat deden de mieren graag.

Na een half uurtje kwam een mier vertellen, wat hij gezien en gehoord had.

„Het zijn een vader, een moeder en twee kindertjes. Dat witte hol noemen ze een tent. De kinderen...."

Opeens vloog een ekster, die op de tent gezeten had, omhoog en vader Eekhoorn, die op de laagste tak zat, sprong naar de top.

Ze waren bang.

„Ik weet waardoor ze schrokken," zei de mier. „De kinderen hebben al een paar keer gezegd, dat ze konijntjes willen vangen en eekhoorntjes en vogelnestjes uithalen."

O, wat schrok moeder Konijn.

„Kinderen," riep ze. „Gauw het hol...."

„Stop," zei de mier. „Ik ben nog niet uitverteld. De vader en de moeder van die kinderen zijn goede mensen; die hebben het allemaal verboden. Toen het eerste jongetje buiten de tent kwam, riep hij: „O, vader, konijnenkeuteltjes voor de tent. Ik ga ze vangen, die konijnen." „Als je dat doet, gaan we weer naar huis, versta je, kwaje aap," zei de vader. Dat laatste is iets ergs bij de mensen, geloof ik."

„Weet jij wat een aap is?" vroeg moeder Konijn.

„O," zei vader Konijn, „dat zeg

ik later wel eens." (Maar hij wist het niet!)

„Maar," besloot de mier. „Laten we voorlopig maar uit de buurt blijven. En elkaar helpen, als er gevaar dreigt. Dan leren we het die kinderen wel af."

Die dag bleven de konijntjes in hun hol, alleen hun kopjes staken er soms boven uit.

„O, een konijnenhol," hoorden ze een jongetje roepen.

„Ik haal een tak," riep een meisje. „Dan steken we ze er uit."

Maar even later gaf het meisje een gil.

„De stok prikt," huilde zij.

„Zie je," zei vader Konijn. „Alles helpt ons, wees maar niet bang."

Het jongetje begon ook te huilen.

„Allemaal mieren aan mijn been," riep hij. „Ze prikken. Moeder.... help."

Daarna hoorden de konijnen haastige voetstappen en erg boze woorden.

„Dat komt er van," zei de mensen-moeder. „Je mag geen dieren van het bos plagen; die wonen hier."

Het jongetje had nog niet genoeg geleerd. Hij klom in een boom, het huis van de eekhoorns.

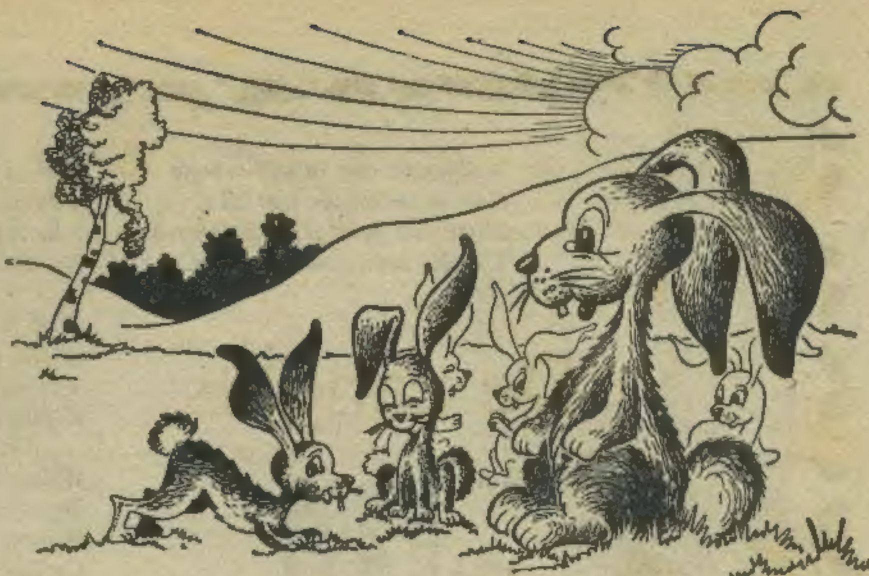
Toen vloog de ekster om de boom en pikte hem. Torren, die verscholen zaten achter de schors, beten. Alle wespen kwamen uit hun nest.... Het jongetje wist zich geen raad meer.

Hij gilde.... gilde!

O, hij kon zich niet meer vasthouden, hij viel. Hard brullend liep hij weg, zijn zusje achter hem aan.

„Ik wil nooit meer in een tent wonen," riep hij.

„Ik ook niet," riep het zusje. „Alle beesten zijn gemeen!"

's Avonds, toen het donker werd, moesten de kinderen weer in de tent gaan slapen.

Maar eerst bakte moeder pannekoeken, zo maar op een klein oliestelletje.

Het jongetje kon bijna niet eten, zoveel dikke bulten had hij. En hij hield zo van pannekoeken.

De mier zat weer te luisteren en hoorde alles.

Later vertelde hij het weer aan het konijn.

„Die mensen-vader en -moeder, weet je wat die zeiden? Alle dieren zijn lief als jullie ze maar niet plagen. Het bos is het land van de dieren. Wij zijn er alleen maar op bezoek."

De volgende morgen speelden de konijnen bij hun hol. De kindertjes uit het rare witte huis bleven uit hun buurt. Prettig vonden ze dat!

De kinderen vonden het nu veel leuker op een afstandje de konijnen te zien *spelen*, of de eekhoorns van tak op tak te zien springen, in plaats van ze met stokken te gooien en weg te jagen. Ze haalden helemaal geen mierennesten meer overhoop. Want ze keken liever naar het sjouwen van de mieren.

•

Op een dag was de tent verdwenen, want de vacantie was om.

De mier had onder de tent weer zitten luisteren, die laatste nacht.

Hij vertelde later aan moeder Konijn:

„De mensen-moeder vroeg aan de kinderen of ze wel weer in een tent wilden slapen, volgend jaar. Toen zeiden die kindertjes: „Ja, want de dieren zijn helemaal niet griezelig."

En toen moest moeder Konijn zó lachen.

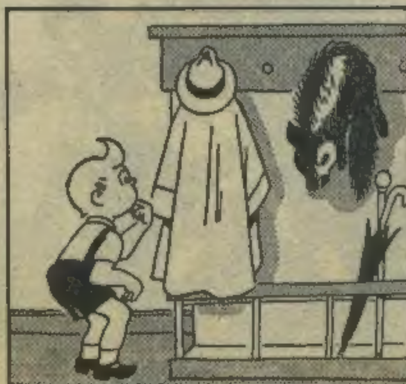
„Ik heb onszelf nog nooit griezelig gevonden," zei ze. „Kinderen, die kwaaie apen zijn, zijn griezelig!"

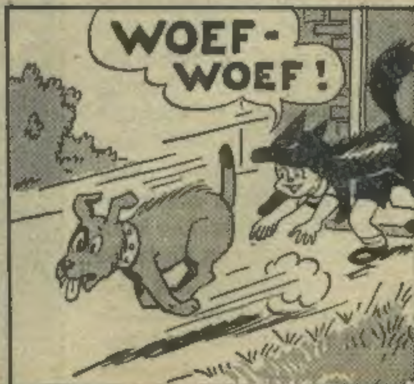
„O," kwam vader Konijn tussenbeide. „Je weet dus, wat kwaaie apen zijn? Dan hoef ik het niet meer te vertellen."

En dit was dan het verhaal van het rare witte mensenhol. K. B.

UIT DE LUIERJAREN VAN SJORS

De zangles

DOOR
A. V. VLAARDINGEN

's Morgens nog in alle vroegte
Kun je in het bos wat zien,
Maar dan moet je goed opletten.
't Is bij beuk nummero tien.

Wat je daar dan wel te zien krijgt?
't Is gewoonweg kolossaal!
Alle vogels op een rijtje,
En daarvóór de nachtegaal.

Weet je wel, wat het betekent?
Al die vogels bij elkaar?
't Is de dagelijkse zangles.
Klinkt dat jullie wellicht raar?

Willen jullie 't niet geloven?
Praat ik er maar wat op los?
Weet je wat je dan eens doen moet?
Ga dan zelf eens naar het bos!

Als je héél vroeg uit je bed komt,
Krijg je ook - nou ja.... misschien,
Op zo'n prille, vroege ochtend,
Zelf de zangles wel te zien.

En als je de zangles misloopt,
Is er nog geen man van boord.
Want genieten doe je toch wel
Van hetgeen je ziet en hoort!

Leerrijke Lessen

DE ROVERS EN DE EZEL

Twee mannen hadden een ezel gestolen.

„Laten we hem dadelijk ergens verkopen," zei de ene rover, „dan hoeven we er niet meer voor te zorgen en niet voortdurend in angst te zitten, dat men hem zal vinden."

„Nee," zei de andere, „dat doen we niet. We houden hem vast en verbergen hem. Hij zal ons later nog wel eens van pas komen."

Zo kregen ze tenslotte hooglopende ruzie en van schelden kwam het tot vechten.

Terwijl de twee rovers elkaar hardhandig probeerden te overtuigen wie het recht aan zijn kant had, verscheen er een derde rover ten tonele. Die keek het toneel van de strijd eens goed aan, zag, dat de twee vechtersbazen op niets anders uit waren dan om elkaar een paar blauwe ogen te slaan en.... wip, daar zat de derde rover op de rug van de gestolen ezel en ging er als de weerlicht mee vandoor.

Hoe vaak herhaalt zich datzelfde spelletje niet in het gewone leven? Twee jongens of meisjes, die ruzie zoeken met elkaar, omdat ze allebei hetzelfde willen hebben en te trots zijn om elkaar iets toe te geven of te gunnen; en dan komt daar een derde voorbijzeilen, die rustig en zonder veel lawaai te maken het begeerde voor de neus der twee kemphanen wegpikt. Uit is de ruzie, of liever: weg is de buit, maar het ontevreden gevoel woekert dan vaak verder. Is het niet veel beter met elkaar te overleggen en zal hij of zij, die geeft, die dus afstand doet, in dat gebaar niet soms meer vreugde vinden dan de andere, die ontvangt en wie voldaan wordt?

Het is de moeite waard daar eens over na te denken.

ONZE WONDERE WERELD

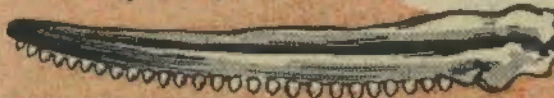
TEKENEN VAN ROUW

IEDER VOLK HEEFT ZIJN ZEDEN EN GEWOONTEN, ZIJN EIGEN MANIER OM UITING TE GEVEN AAN ZIJN VREUGDE MAAR OOK AAN ZIJN VERDRIET. EN VOORAL BIJ DIT LAATSTE GING HET ER SOMS RAAR TOE.

IN DE VOORMALIGE BISMARCK-ARCHIPEL KREEG EEN DODE DIT SOORT WAAIER IN DE HAND, OM BOZE GEESTEN TE VERJAGEN.

MET DEZE INSTRUMENTEN, GEMAAKT UIT DE KAKEN VAN EEN BRUINVIS EN BEZET MET SCHERPE TANDEN, BEKRASTEN DE POLYNESIËRS HUN LICHAAM ALS ER TE TREUREN VIEL

MEXIKAANSE INBOORLINGEN DROEGEN EEN METALEN HALSBAND, BEZET MET SCHERPE PENNEN HET WAS GEEN PRETJE OM DAARMEE TE SLAPEN

ROUWKLEREN OP DE ZUIDZEE-EILANDEN

OP DE ADAMAN-EILANDEN WERD HET HOOFD VAN EEN ROUWENDE INGESMEERD MET EEN DIKKE LAAG RODE KLEI.

IN DIT KOFFERTJE, GEMAAKT VAN GEPLET KOPER, WERDEN MENSENHOOFDEN ZORGVULDIG BEWAARD

DIT WAS HET OFFERBEKKEN VAN KONING PREMPEH. EEN GROOT KOPEREN VAT MET VIER LEEUWEN. WAAR HET KRUISJE STAAT, MOEST HET OFFER ZIJN HOOFD NEERLEGGEN. HET MES DEED DE REST.

SCHERMBLOEMEN

Zevenblad

Een moeilijke plantenfamilie om te leren. Haar soorten zijn soms nuttig en soms schadelijk, maar altijd erg mooi.

Jullie hebben natuurlijk wel eens opgemerkt, dat verschillende bloemen veel op elkander lijken. Zo lijkt het kleine madeliefje op de grotere margriet, op de paardebloemen, de asters en op nog veel andere. Dergelijke bloemen horen bij één familie. Zo is er ook een bloemenfamilie, die we schermbloemen noemen. Je kunt een schermbloem dadelijk kennen aan de manier waarop de bloempjes op de stengel staan. Die bloempjes zijn altijd heel klein en staan met vele bij elkaar. Elk bloempje nu staat op een dun bloemsteeltje en alle bloemsteeltjes komen in één punt van de stengel bij elkaar. Je kunt dit het best vergelijken met de baleinen van een paraplu. Die komen immers ook in een punt van de stok bij elkaar.

Bekijken we een zo'n klein bloempje onder een vergrootglas, dan zien we, dat elk bloempje bestaat uit vijf kleine, meestal witte bloemblaadjes, vijf meeldraden en één klein stampertje.

Bij de schermbloemfamilie nu behoren heel veel verschillende soorten. Er zijn landbouwgewassen onder, verder onkruiden en groenten uit de tuin. Ook schuilen er enkele heel giftige soorten onder, waarvoor we terdege moeten oppassen. Ook langs het water vinden we heel veel en heel mooie schermbloemen.

Wisten jullie, dat worteltjes, peterselie en selderij bij de schermbloemen behoren? Niet? Laat dan maar eens een paar plantjes in de bloei komen en duidelijk zul je die schermpjes zien.

Op de klei in Groningen verbouwt men karwij, een heel nuttig gewas. Uit de zaadjes hiervan wordt olie geperst, die gebruikt wordt bij het maken van likeuren en gebak.

Als een lastig onkruid kennen we het zevenblad of de hanepoot. Dat kun je overal vinden, evenals het fluitekruid, dat wel een meter hoog kan worden.

Bij de sloot zie je het prachtige pijplorkruid, dat net opgeblazen stengels heeft en verder de kleine en grote watereppe.

Zoek al die verschillende schermbloemen in de zomer maar eens op en vraag iemand, die veel planten kent, maar eens naar de naam er van.

Waterscheerling

Een heel gevaarlijke schermbloem is de waterscheerling. Die plant groeit veel in veenstreken en dan in moerassen en veenkanalen. Deze bloem is heel erg vergiftig, vooral de wortel. Als je daarvan veel eet of er op kauwt, kun je er aan sterven. Je zult vragen: maar wie eet er nu wortels van wilde planten? Maar je moet weten, dat de wortel van de scheerling veel lijkt op die van kalmoes. En de wortels van de kalmoes gebruikt men als een soort pruimtabak. Gelukkig kun je de scheerling ook aan de wortel kennen. Je moet hem dan doorsnijden. Je ziet dan, dat die wortel in kleine hokjes is verdeeld en dat is bij de kalmoes niet het geval.

Zo zie je, dat één plantenfamilie nuttige en vergiftige planten herbergt. De bloemen van alle schermbloemen zijn echter erg mooi en ze versieren de natuur in de zomer op buitengewone wijze. *v. d. B.*

Karwij

ZO TERLOOPS....

HOE SPUIT EEN SLANG HAAR GIF IN?

In de muil van de slang bevinden zich twee lange en scherpe giftanden. Wanneer de slang niet gaat bijten, liggen die twee tanden naar achteren in een kleine gleuf, anders zou de slang zichzelf kunnen kwetsen. Maar zodra ze gaat toebijten, gaan die tanden rechtop staan. Die tanden zijn hol en in de holte mondt een buisje uit, dat verbonden is met een klier, waarin het gif wordt gemaakt. Een soort gifreservoir. Drukt de slang die tanden ergens in, dan vloeit er door die druk gifstof in de tand en vandaar via de holle, scherpe punt in de gemaakte wonde. Heeft de slang eenmaal flink toegebeten, dan is het gifreservoir meestal zo goed als leeg en het duurt dan weer enige tijd voordat het met nieuw gif is gevuld.

WAT ZEGT MIJN NAAM?

ACHTERNAMEN

Tegenwoordig," aldus vervolgde meester Dierx zijn les in het namenkwartiertje, „heeft ieder een achternaam. Zodra er een kindje geboren is, moet dat door de vader op het stadhuis of gemeentehuis worden aangegeven en wordt het in de zogenaamde burgerlijke stand ingeschreven met zijn voornaam of voornamen en met de achternaam van de vader. Die zelfde voornamen en die zelfde achternaam behoudt het verder zijn hele leven lang.

Die burgerlijke stand is een instelling, welke we nog aan keizer Napoleon te danken hebben. Zoals jullie nog wel weet, werd Nederland in 1810 door Napoleon bij Frankrijk ingelijfd, en in 1811 voerde hij in ons land de burgerlijke stand in met registers van geboorten, huwelijken en sterfgevallen. Daarbij moest ieder een familienaam, een achternaam opgeven. Heel veel mensen hadden toen nog geen achternaam; men noemde hen enkel bij hun voornaam, waaraan dan dikwijls een bijnaam werd toegevoegd, bijvoorbeeld: Piet de Rooy (de Rode), Jan de Dekker, Klaas de Koster enzovoort. Napoleon nu bepaalde, dat ieder een vaste achternaam moest kiezen. Met die naam werd hij in de burgerlijke stand ingeschreven; die naam mocht hij niet meer veranderen, en al zijn nakomelingen, zijn kinderen dus, zijn kleinkinderen, zijn achterkleinkinderen, zouden allen die zelfde achternaam hebben.

Heel veel mensen dachten toen: och, als Napoleon van het toneel verdwenen is, is het meteen met die achternamen ook afgelopen en ze kozen voor de grap een achternaam, die nogal dwaas klonk. Zo werden bijvoorbeeld in de registers van de burgerlijke stand namen ingeschreven als Agsteribbe, Augurkiesman, Citroen, Uyekruyer, Zondervan (zonder van) en dergelijke. Maar toen de keizer plaats had moeten maken voor koning Willem I, bleef de burgerlijke stand gehandhaafd; ieder zat aan de eenmaal gekozen familienaam vast, en menigeen, die nu nog een wat gek klinkende familienaam draagt, heeft die te danken aan een ogenblik van doldriestheid van een voorvader, een honderdveertig jaar geleden."

TORENMETERS EN TOUWSNIJDERS

Tjum, een dorp in Franekeradeel, heeft de hoogste toren van Friesland. Daar waren de Oldeboornsters in Utingeradeel een beetje jaloers op. Ze waren rijk en wilden een toren bouwen, die hoger was. Dus gingen ze naar Tjum en vroegen of ze die toren eens mochten meten.

„Met plezier," zeiden die van Tjum.

„Maar," zeiden de Oldeboornsters, „met een touw. Dat is het secuurste."

Er werd na het meten goed gegeten en gedronken en onderwijl sloop een van de Tjumsters naar de kast, waarin het meettouw was geborgen, en sneed er twaalf voet af.

Toen de Oldeboornsters thuiskwamen, zeiden zei: „Nu gaan we een toren bouwen, die twaalf voet hoger is dan die van Tjum."

Wat waren ze hoogmoedig toen hun toren kant en klaar was. Ze nodigden dadelijk de Tjumsters uit en weer werd er geducht gegeten en gedronken om het heuglijke feit te vieren.

„Nu hebben wij de hoogste toren van Friesland," zeiden de Oldeboornsters, „want die van ons steekt een manslengte boven die van jullie uit."

„Nietes," lachten de Tjumsters, „want hij is vast bijna een manslengte lager gebleven dan die van ons, doordat wij na het meten twaalf voet van jullie touw hebben afgesneden. Hier hebben jullie het afgesneden eindje terug. Jullie kunnen het als herinnering bewaren."

Sindsdien heten de Oldeboornsters torenmeters en de Tjumsters touwsnijders.

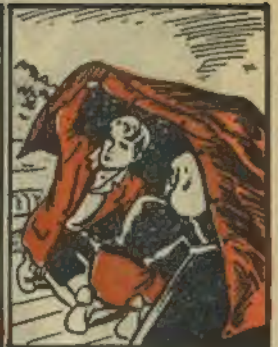
BAS EN BES

Silas Stekel is er nog steeds op uit Bas en Bes, die uit zijn gesticht zijn weggelopen, weer in handen te krijgen.

BAS EN BES NEMEN DE BENEN, EN KOMEN WELDRA BIJ EEN BRUG, DIE EEN KANAAL OVERSPANT.

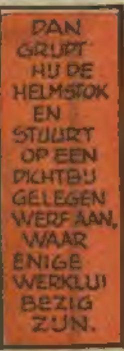

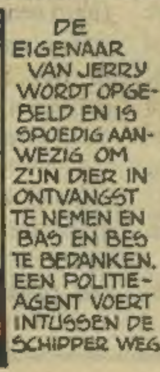

SINDBAD de zeeman

NAVERTELD VAN EEN OUD VERHAAL

Sindbad was de zoon van een koopman uit het oude Bagdad. Toen hij bijna heel de erfenis, welke zijn vader hem had nagelaten, verspild had, besloot hij te trachten zijn fortuin weer op te bouwen, door als koopman naar verre landen te varen. Met het geld, dat hij nog bezat, kocht hij goederen, voer de Eufraat af en begaf zich aan boord van een schip, dat op het punt stond een lange reis te ondernemen.

1 Sindbad en enkele zeelui landdden op een prachtig eiland. In werkelijkheid was het een reusachtige vis, die zo lang geslapen had, dat er zand op zijn rug was gekomen, waarop bomen waren gaan groeien. De zeelui hadden vuur gemaakt om te koken en daardoor was de vis ontwaakt.

2 Het geweldige beest zette zich in beweging en begon langzaam te zinken. Enkele van de zeelui hadden zich op het schip weten te redden, maar Sindbad, die de waarschuwing van de schipper niet had gehoord, verdween in de golven, die door het duiken van de vis waren ontstaan.

3 Toen hij weer bovenkwam, slaagde hij er in schrijlings plaats te nemen op een houten tobbe, welke de matrozen van het schip hadden meegenomen. Wanhopig zag hij het schip aan de horizon verdwijnen. Het werd donker en heel de lange nacht klampte hij zich aan de tobbe vast.

De volgende dag blies de wind hem naar land en werd hij op de kust gespoeld. Een ogenblik bleef hij uitgeput en dorstig liggen. Toen verscheen er een man uit een grot en Sindbad vertelde hem zijn geschiedenis. De vriendelijke inboorling verzocht hem met hem mee te gaan.

GEVANGEN EN

Omstreeks het midden van de zestiende eeuw leefde in Spanje een zeer rijk koopman, de heer Valdez, die verscheidene kinderen had, waarvan de oudste Fernando heette. Fernando was voor de handel opgeleid en toen hij achttien jaar was, zou hij zijn eerste handelsreis doen op een schip van zijn vader, dat van Barcelona naar Venetië vertrok.

In die tijd werd de Middellandse Zee onveilig gemaakt door zeerovers, die aan de noordkust van Afrika hun verblijf hadden. Het schip, waarop Fernando voer, werd door zulke zeerovers aangevallen en ondanks de dappere verdediging van de bemanning genomen.

Fernando zelf, en de matrozen, die niet gesneuveld waren, werden gevangengenomen.

De zeeroverkapitein zeilde met zijn buit naar de stad Algiers. Hier werden de gevangenen naar de markt gevoerd en daar als vee te koop aangeboden. Fernando werd gekocht door een slavenopzichter, die hem meenam naar een groot landgoed, een paar uur van de stad. El-Talib, zo heette de eigenaar van dit landgoed, was vroeger jarenlang zelf zeerover geweest en had met dat bedrijf schatten verdiend. Hij leidde nu een weelderig en lui leven en woonde in een prachtig landhuis, dat dicht bij een inham van de zee lag.

Op het uitgestrekte landgoed werkten een groot aantal slaven. Daarvan waren een tiental Spanjaarden, bijna allen zeelieden, die door de zeerovers gevangen waren genomen. Fernando werd bij hen gevoegd en nu begon voor hem een treurig leven. Van de morgen tot de avond moesten de slaven onder een gloeiende zon hard werken; het voedsel, dat ze kregen, was allerellendigst en als het werk afgelopen was werden ze in een vuil hok opgesloten en met ketenen geboeid.

Als opzichter over hen had El-Talib een zekere Hassan aangesteld, een Spaanse matroos, die door zeerovers was gevangengenomen en toen, om zijn leven te redden, de Mohammedaanse godsdienst had aangenomen. Men noemde zulke afvalligen renegaten. Gewoonlijk waren ze de felste vijanden van hun vroegere geloofsgenoten. Dit was ook met Hassan het geval. Hij was er altijd op uit het de slaven nog moeilijker te maken en liet hun bij de geringste aanleiding de zweep voelen. Maar het meest had Fernando van hem te lijden. Juist omdat deze van betere afkomst was, had hij het op hem gemunt en plaagde hem zoveel hij kon.

Op zekere dag was Fernando bezig hout te hakken in een bos, dat tot het landgoed hoorde. Daar kwam Hassan, schold hem zonder enige reden voor luiaard, sloeg hem met de zweep en ging daarna weg om naar het werk van andere slaven te zien. Hij kon nog niet ver af zijn, toen Fernando opeens hulpgeroep hoorde. Dat was de stem van Hassan.... Zonder zich te bedenken snelde hij toe en wat zag hij? Een panter, die uit de struiken gekomen was, had de opzichter gegrepen en op de grond geworpen. Fernando verloor geen ogenblik zijn bezinning. „Ik kom, Hassan!" riep hij en ging onverschrokken op de panter af. Deze liet nu zijn prooi los en wilde zich op zijn nieuwe vijand werpen. Maar Fernando wachtte hem kalm af en gaf hem met zijn bijl zo'n juistgemikte slag op de kop, dat hij dood neerviel.

Hassan was er met een paar onbeduidende schrammen afgekomen. Zonder iets te zeggen ging hij heen, maar later dacht hij na. Fernando, die hij zo gekweld had, had hem het leven gered. Dat was eerst kwaad met goed vergelden. En hoe langer hij nadacht, hoe sterker zijn geweten sprak. Een paar dagen later had hij een vertrouwelijk gesprek met Fernando. En toen bekende hij, dat hij, zolang hij in dienst van El-Talib was, geen gelukkige dag meer had gekend. Er werd ook over de mogelijkheid van vluchten gesproken. Maar daar zou weinig kans voor zijn.... Daarbij, hoe zou men Hassan in Spanje ontvangen? Wie zou daar nog iets met hem te doen willen hebben?..... Nu, wat dat betrof kon Fernando hem wel geruststellen. Zijn vader zou wel voor hem zorgen. En de andere gevangenen zouden hem ook dankbaar zijn.... Zo bleven ze een hele tijd praten en gingen na een handdruk van elkaar.

Van nu af hadden de slaven het wat beter. Hassan deed wat hij kon om hun lot te verzachten. Maar natuurlijk moest hij oppassen, dat

ONTSNAPT

El-Talib of een van de andere opzichters niets merkte. Was een van hen in de nabijheid, dan was hij dezelfde als vroeger. Intussen zag hij voortdurend uit naar een kans om te ontsnappen.

Zo waren er enige weken verlopen. Op zekere dag kwam Hassan bij Fernando en zei: „Ik heb goed nieuws. Binnen enkele dagen komt een zeiljacht, dat El-Talib gekocht heeft om zeereisjes te maken. Als we het nu goed aanleggen, kunnen we er mee vandoor gaan. Maar denk er aan, dat ge niet te voorzichtig kunt zijn."

Het plan werd nu met de andere gevangenen besproken.

't Was de gewoonte, dat Hassan elke nacht met de hoofdopzichter over het landgoed de ronde deed. Ze kwamen dan ook in het hok, waar de gevangenen sliepen, om te zien of dezen goed geboeid waren. Nu werd besloten op de bepaalde dag de hoofdopzichter, zodra hij binnenkwam, te overvallen, onschadelijk te maken en hem de sleutel van de hoofdpoort af te nemen. Dicht bij die poort lagen bij hun hok twee vervaarlijke waakhonden aan kettingen, die bij het minste onraad geweldig lawaai maakten. Maar daarvoor zou Hassan wel zorgen.

Een paar dagen gingen voorbij. Daar kwam Hassan met het bericht, dat het jacht aangekomen was. De volgende nacht zou het plan worden uitgevoerd.

Als naar gewoonte werden de slaven 's avonds naar hun slaapverblijf gebracht en door Hassan en een paar helpers geboeid. Hassan had echter tevoren Fernando een sleutel gegeven. Toen alles in orde was, ging hij met de anderen weg.

Op het gewone uur ging hij met de hoofdopzichter de ronde doen. Toen ze voorbij de twee waakhonden kwamen, wierp hij hun, zonder dat de ander het merkte, 'n paar stukken vergiftigd vlees toe en zag, hoe ze die dadelijk gulzig opslokten. „Ziezo," zei hij bij zichzelf, „die zullen geen kwaad meer doen."

Intussen had Fernando zijn lotgenoten met de sleutel van hun boeien ontdaan. De gevangenen hielden zich doodstil; met kloppend hart wachtten ze af wat er zou gebeuren. Twee sterke mannen stonden vlak bij de deur. Daar naderden voetstappen.... Een sleutel werd in het slot gestoken. De deur ging open.... De hoofdopzichter kwam binnen.... Maar op hetzelfde ogenblik werd hij door twee paar sterke vuisten beetgepakt en op de grond geworpen. Tegelijk zette Hassan hem een dolk op de keel en zei: „Als je een kik geeft, ben je verloren." Enkele ogenblikken later was hij aan handen en voeten geboeid en was hem een flinke prop in de mond geduwd. Hassan haalde hem nu de sleutels uit de zak en liet hem op een bank vastbinden.

„Dat is goed gegaan," zei hij. „En nu vooruit."

Toen allen buiten waren sloot hij de deur en nu ging hij hun voor in de donkere nacht. Ze kwamen bij de hoofdpoort en zagen de twee honden dood voor hun hok liggen. Hassan opende de poort en sloot ze achter hen weer dicht voor het geval, dat ze vervolgd mochten worden. Nog een kleine afstand en daar lag het jacht voor hen....

Weldra waren allen aan boord. Bij het licht van een lantaarn, die Hassan had meegenomen, werd het anker gelicht en het zeil gehesen, en nu ging het bij een flinke wind vooruit.

Toen de morgen aanbrak, waren de vluchtelingen al ver van de Afrikaanse kust. Maar nog was men niet in veiligheid. Wel was er op het jacht voldoende voorraad levensmiddelen, daar El-Talib een hele tijd op zee had willen blijven, maar er was een ander gevaar. Op zee kruisten tal van zeeroverschepen en ze konden dus licht worden aangehouden.

En werkelijk, in de namiddag bemerkten ze een groot schip met de zeeroversvlag in top, dat met volle zeilen op hen af kwam en blijkbaar het jacht wilde onderzoeken. Als dat gebeurde, waren ze verloren.

De vluchtelingen spanden daarom alle krachten in om voor te blijven, maar de zeerover won steeds veld en ten slotte was hij zó dichtbij, dat men de bemanning op het dek onderscheiden kon. Steeds nader kwam het roofschip; reeds hieven de zeerovers een woest gejuich aan. Nog enkele ogenblikken en....

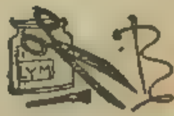
Maar daar donderde een kanonschot en daar zagen ze een Spaans oorlogsschip, dat met grote snelheid naderde. Nu was de beurt aan de zeerover om te vluchten. Maar ver kwam hij niet; weldra was hij door

de Spanjaard geënterd en moest zich na een kort gevecht overgeven. Op het veroverde schip bevonden zich verschillende gevangenen, die nu natuurlijk allen de vrijheid kregen.

Fernando en zijn vrienden gingen nu over op het Spaanse schip en zonder verdere ontmoetingen kwamen ze kort daarna in Spanje aan. Je begrijpt, dat Fernando's ouders, broers en zusters blij waren, toen ze hem terugzagen.

De heer Valdez nam Hassan in zijn dienst en gaf hem een betrekking, waarvan hij goed leven kon. De vluchtelingen, die Fernando's lot gedeeld hadden, werden allen aan behoorlijk werk geholpen. Ook de matrozen, die tegelijk met zijn zoon gevangen waren genomen, vergat de koopman niet. Hij zorgde, dat dezen werden vrijgekocht, zodat ze spoedig naar hun vaderland konden terugkeren.

De kleine knutselaar

EEN ZWEVEND DIENBLAADJE

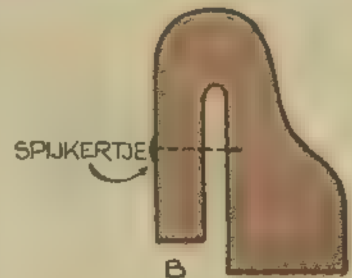
Wil je een keurig geschenk maken voor moeder of grote zus? Dan is zo'n hangend of zwevend dienblad een uitkomst. En moeilijk te maken is het helemaal niet.

Je hebt er voor nodig: een strook triplex van 113 cm lengte en 3 cm breedte. Die strook vormt de latere rand. Die rechtop staat.

Verder een stukje multiplex van 40 × 40 cm en drie koorden van 75 cm lengte. Vier langwerpige en drie ronde houten kralen. Ongeveer 50 koperen stoffeerspijkertjes. Alles bij elkaar dus de hele wereld niet.

De strook triplex van 113 × 3 moet zeer regelmatig zijn, want die moet omgebogen worden. Je begint met de buitenkant met fijn schuurpapier glad te schuren en dan leg je die strook ongeveer een halve dag in het water. Anders komt er niets van het buigen.

Intussen trek je op de plaat multiplex van 40 × 40 een cirkel met een straal van 17 cm. Dat is de bodem en die bodem zaag je netjes uit en schuur je mooi glad. Dan meet je de straal van de cirkel zes keer af langs de buitenkant van de cirkel (a).

Als je, na het verstrijken van de nodige tijd, de lange strook uit het water hebt opgevist, spijker je die voorzichtig langs de rand van de cirkel. Begin bij een van de zes a-

VLIEGERS GAAN DE LUCHT IN

De gewone modellen kennen jullie allemaal, maar er zijn ook andere leuke modellen, waarvan wij er in deze rubriek een drietal geven.

1. VLINDERMODEL (A)

Neem hiervoor twee vliegerstokken van gelijke lengte. Meestal zal men hiervoor riet of teen gebruiken. Buig die twee stokken in een halveboogvorm (model A). Neem dan twee stevige stukken touw. Bind er een aan elk uiteinde van de stokjes (1) en het ander op ongeveer tien centimeter van dat uiteinde af (2). Zo krijg je twee volkomen gelijk gebogen helften, die even zwaar zijn. De snijpunten (3) maak je ook stevig aan elkaar vast. Voor de voelhoorns neem je twee stukjes metaaldraad (4). Nu moet je de papierkleur kiezen, die je wenst. Leg dat papier open, plaats er het vlindergeraamte op en zet er een flink gewicht op. Knip het papier rond het geraamte uit, maar zorg er voor een plakrand van ruim een centimeter over te laten. Geef een kleine knip in het papier, daar, waar er een curve loopt en bij de hoeken; dan rimpelt het papier niet bij het vastplakken. Is

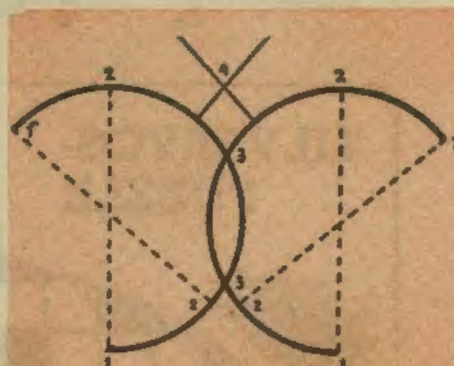
punten. Sla de spijkertjes er in op afstanden van 2½ tot 3 cm.

Natuurlijk moet er een kleine versiering aan die opstaande rand komen. We nemen er drie. (Een van de drie moet precies over het sluiten van de rand komen te zitten.) Fig. B geeft die drie sierstukjes aan. Teken ze over en zaag ze uit, uit de overgebleven stukjes multiplex. Gladschuren. Beits ze zwart of bruin en zet ze dan op de eerste, derde en vijfde punt van de cirkel vast met wat houtlijm of met een spijkertje. Sla dit spijkertje echter van binnen uit, zodat er aan de buitenkant van de rand niets van te zien is.

Boor in de bodem drie gaatjes(b) voor de koorden. Er zijn er drie. Die gaten boren op twee centimeter afstand van de rand. Trek het koord er door, steek het onder

het blad door een ronde kraal en knoop stevig vast. Steek het touw boven de bodem ook door een langwerpige kraal. Vlecht de koorden aan de bovenkant in elkaar en bevestig ze aan een langwerpige flinke kraal. Verder het blad vernissen of lakken naar keuze.

de vlieger droog, versier hem dan met stroken papier van een andere kleur. Zwart is het best zichtbaar tijdens de vlucht. Vasthechten op dezelfde manier als bij de gewone vierzijdige vliegers. Vergeet ook de staart niet.

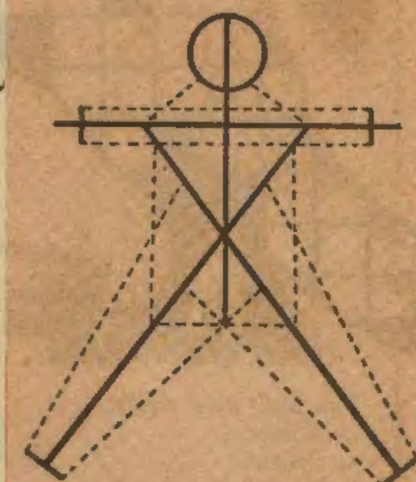
2. JONGENS-MODEL (B)

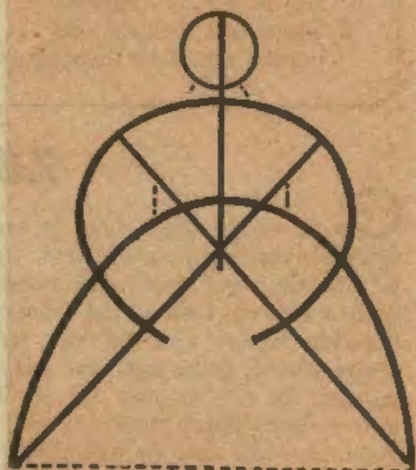
Met lichtgekleurd jasje aan en gestreepte broekspijpen is deze hoog in de lucht staande vlieger altijd iets, dat de aandacht trekt. Hoe groter model, hoe beter vlucht. Neem twee stokken van 3½ voet voor de benen en de romp. Voor de armen een stok van 3 voet of ongeveer 1 meter. De cirkel, die voor het hoofd dient, heeft dan een doorsnee van 17½ cm. Snijpunten stevig met elkaar verbinden. De armstok zit 10 cm onder het hoofd. De beenstokken vastmaken op 15 cm van de ruggegraat. Kleine cirkels worden vastgemaakt op de armstok, aan beide uiteinden. De opening tussen beide voeten bedraagt 90 cm. Zorg er vooral voor, dat het geraamte goed in evenwicht is, als je 't op de rug van je hand balanceert. De puntlijnen geven verder aan hoe je dunne draden moet spannen tussen de verschillende onderdelen. Verder met papier afwerken zoals bij het vlindermodel.

3. MEISJESMODEL (C)

Maak dit op dezelfde manier en in dezelfde afmetingen als voor het voorgaande model. De puntlijntjes stellen de kleine spandraden voor, evenals bij het jongensmodel. Je moet er vooral op letten, dat je beide helften van het model goed in evenwicht houdt. Ook bij het vastplakken en versieren. Maak ook vooral alle snijpunten stevig vast.

Je kunt de jongedame laten dansen in het luchtruim door haar voeten te maken van stijf karton, die je laat bengelen aan de zoom van het rokje. Bij elke beweging van het model gaan die voeten dan heen en weer.

WIE PUZZELT ER MEE?

ZILVERVOS-PUZZLE

Van links naar rechts:

2 Golven.
4 Groente.
5 De tijd is ..
6 Jan was erg nijdig ... Pietje.
7 Datgene waaruit iets ontstaat. De kern. Men zegt ook: iets in de .... smoren.
8 Sommigen hebben de .... der muziek of der dichtkunst.
10 Vader.
11 Grote ingesloten watervlakten noemt men aldus.
12 Voegwoordje.
13 Dat valt nog .. bezien.
14 Als de ... gaat, moeten de jongens in de rij gaan staan.
15 Ik heb mijn sommen ... af.

Van boven naar beneden:

1 Een hele bende.
2 Is een wegwijzer voor schepen op zee.
3 Naam van een gestorven koningin. Moeder van prinses Wilhelmina.
4 Den.
6 Zintuigen.
9 Huid.
11 Gemalen graan.
13 Een ogenblik is maar één...
14 Als je afkeer hebt van iets, zeg je meestal ..

ZANDLOPERPUZZLE

Op de eerste regel moet je een woord invullen van zes letters. Op de tweede regel moet een woord komen van vijf letters; het moeten dezelfde letters zijn als van het eerste woord, maar met één letter minder. Ik zeg er niet bij of de letters door elkaar moeten worden geschud, zoals met de naamkaartjes, want dan zou het te gemakkelijk worden. Als het eerste woord bijvoorbeeld *kraken* is, dan kan het tweede woord *raken* zijn, maar ook *arken*. Dat zijn maar voorbeelden, en die woorden moet je niet gebruiken, want dan kom je er niet.

Op de eerste regel komt dus een woord van zes letters. Het is een woord, dat je vast wel eens gebruikt, als je iets zoekt, bijvoorbeeld een boek. Je zegt dan: „Waar is dat boek toch? Het moet toch ...... zijn!

Op de tweede regel een woord van vijf letters, en het is niet droog!

Op de derde regel iets, dat de lift doet; die gaat op en ....!

Op de vierde regel: 's lands wijs, 's lands . . . ; dat laatste woordje is het, dat je hebben moet.

Op de vijfde regel komt een muzieknoot en op de zesde regel de letter, die in de Nederlandse taal het meeste voorkomt.

Nu komt er steeds een letter bij:

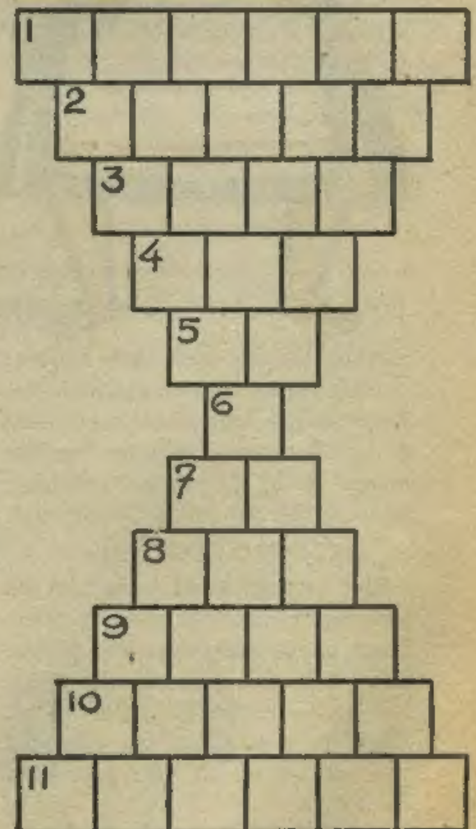
Op de zevende regel een voegwoord.

Op de achtste regel minder dan twee.

Op de negende regel een meisjesnaam (afkorting).

Op de tiende regel iets, dat je vooral op school doet.

Op de elfde regel: 's winters zijn ze warmer dan 's zomers! Maar afborstelen moet je ze toch.

A	•–	U	••–
B	–•••	V	•••–
C	–•–•	W	•––
D	–••	X	–••–
E	•	Y	–•––
F	••–•	Z	––••
G	––•		
H	••••		
I	••		CIJFERS
J	•–––		
K	–•–	1	•––––
L	•–••	2	••–––
M	––	3	•••––
N	–•	4	••••–
O	–––	5	•••••
P	•––•	6	–••••
Q	––•–	7	––•••
R	•–•	8	–––••
S	•••	9	––––•
T	–	10	–––––

SAMUEL MORSE

Wat ••• ––– ••• zou dat zijn?

Wat zou dat zijn? Een teken, dat, helaas, maar al te dikwijls door het luchtruim klinkt, en dan weten velen, dat er iets niet in orde is met het schip, dat het sein uitzendt. Weten jullie het ook?

Ga dan maar eens aandachtig het alfabet na en probeer de betekenis van die geheimzinnige punten en strepen uit te kienen.

Je kunt ze natekenen of je kunt ze ook natikken met een potlood op iets hards. Punten: zacht of kort; strepen: hard of langzaam. Je kunt ze 's avonds ook seinen met een zaklamp; punten: kort licht; strepen: langere straal. Oefen onder elkaar. Het is niet alleen grappig, maar tevens nuttig en leerzaam. Na een tijdje sein je die tekens zonder er bij te denken. Allemaal kwestie van oefening.

Maar.... gebruik dat tikken niet om bijvoorbeeld op school jullie makkers „voor te tikken" wat ze moeten antwoorden, als de meester iets vraagt. Je weet nooit of meester ook niet thuis is in Morse. En dan zwaait er wat!

WIE WAS SAMUEL MORSE?

De man, die de electrische telegraaf uitvond, die zijn naam draagt, was eigenlijk een Amerikaans schilder, die op 17 April 1791 in Charlestown werd geboren. Hij ging eerst geheel op in de schilderkunst en volgde zijn meester, W. Allston, naar Engeland, waar hij tot 1822 verbleef. Toen keerde hij terug naar New York en stichtte er een tekenakademie.

In 1829 ging hij voor de tweede maal naar Europa om er de meesterwerken der grote schilders te bestuderen, maar toen hij in 1832 weer terugging naar zijn land, had zich de gedachte aan een electrische telegraaf al vastgeankerd in zijn hersens. Morse ploeterde en zocht, verbeterde zijn toestellen en gaf eindelijk een demonstratie voor de hoogleraren van de universiteit van New York. Er was maar matig enthousiasme en Morse ging voor de derde keer naar Europa om het daar eens te proberen. Engeland wilde niets van zijn telegraaf weten, maar Frankrijk wel. De regering gebruikte zijn toestel, maar betalen deed ze niet.

In 1843 gaf de Amerikaanse regering hem 30.000 dollar om hem aan te moedigen en op 24 Mei 1844 werd de eerste electrische telegraaflijn geopend tussen Washington en Baltimore.

Al die jaren hadden ook andere geleerden gezocht naar een goed seintoestel, zodat Morse in 1844 hard voor het gerecht moest vechten om zijn eigen recht erkend te krijgen. Verschillende Europese regeringen sloegen toen de handen ineen en betaalden Morse 400.000 franks uit, omdat zij van zijn toestel gebruik hadden gemaakt. Toen vond Morse het meer dan welletjes. Hij installeerde zich op de boorden van de Hudsonrivier, nam palet en penseel weer ter hand en ging schilderen. Hij stierf op 2 April 1872 te Poughkeepsie, in de buurt van New York. En zijn toestel veroverde alle werelddelen.

SPREEKWOORDEN-RAADSEL

•– •–•• ––•• –•––

–• •––• –•–– •–••

• –• •••– • •–•

••• –•–• •••• ••

• – • –•

De sleutel tot deze rebus vinden jullie in het voorafgaande.

OPLOSSINGEN VAN DE PUZZLES UIT ONS VORIG NUMMER

SPREEKWOORDENRAADSEL

A V O N D R E G E N
C O B R A D A D E R
H E M E L E N K E L
T O R E N T R A A N
E I N D E R O K E N
A D E R S I N E E N
L E V E N T R O T S
I E D E R T R O E P
E I B E R E N G E L
S T O R M N O T E N
Z O M E R

UIT WELK BOEK IS DAT?

„Alleen op de wereld" door Hector Malot.

EEN VREEMD TAALTJE

Op het papiertje stond te lezen:
WORDT WAKKER HET ZONNETJE IS AL OP,
DE BLOEMPJES KIJKEN UIT HUN KNOP.

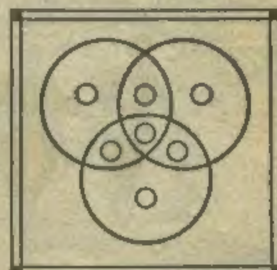
BERENPUZZLE

L
S P R O O K J E S
O P A   S L A P E N
V R A G E N   A   E D
E R E N   A D E L E
A N E   T O R   L   R
N   N U   K A   T
K   S

ACHTER DE TRALIES ZITTEN

Jullie weet wel, dat de vensters in een gevangenis met tralies zijn afgezet om ontvluchting te voorkomen. Wie achter de tralies zit is dus niet benijdenswaardig, want hij zit in de gevangenis.

RINGENPUZZLE

Hamid, DE DAPPERE

Sjeik Hamid en zijn dienaar, Pepi, hebben een koopman ontmoet, die van zijn koopwaar beroofd is. Voordat de rover hem aan zijn lot overliet, wierp hij de koopman een zak met kostbaarheden toe. Waarom? Dat wil Hamid uitzoeken. De gebeurtenissen brengen hem er toe Jules de Wolf te verdenken. Met Pepi reist hij weer af naar de woestijn.

